

Sobre llibres i política cultural

Parlar de llibres i parlar de política cultural, al nostre país, sembla que no està particularment de moda. Com si qualsevol altre problema fos per definició més important o més interessant, o com si els problemes que afecten la normalitat de la nostra vida cultural foren secundaris o estiguessen pràcticament resolts. I tanmateix, no és veritat ni una cosa ni l'altra: ni és un tema secundari, ni els problemes estan resolts. Més encara, sovint fa l'efecte que la voluntat de resoldre'ls, per part de les institucions públiques, és inexistent o ineficaç.

El llibre, en primer lloc. La creació literària, la producció i difusió de cultura escrita, és a tot arreu —però molt especialment al nostre país— un dels pilars en què se sustenta una cultura nacional. Dificilment, per tant, es pot afirmar que té una vida cultural pròpia i autònoma un país com el nostre, on la producció, la difusió i la lectura de llibres en una *altra* llengua és encara molt superior a la que es fa en la llengua pròpia. On el castellà disposa d'una potència editorial, d'una capacitat de penetració, i d'uns recursos i una difusió molt superior al català. I no és només una qüestió de mercat, de deixar lliure joc a la competència i que vaja guanyant el més fort. Si fóra així, ja podríem plegar veles. La inferioritat editorial del català és resultat d'una història d'*inferiorització* que encara continua. Resultat d'unes agressions exteriors i d'unes febleses interiors, que no s'han acabat. Permetre, per tant, que aquestes forces continuen jugant sense compensació, és una forma de suïcidi.

No es tracta de «proteccionisme» mal entès, que ha esdevingut fins i tot un mot malsonant. No es tracta de donar suport artificial a la incompetència dels editors o a la baixa qualitat dels creadors. Es tracta de donar-li un suplement de força a qui un llarguíssim dejuni forçat ha afeblit perillosament. Es tracta de protegir allò que efectivament es troba amenaçat, de compensar un dèficit històric que ha donat al competidor un enorme avantatge deslleial. I tot això suposa una política decidida i ferma. Suposa —sense estúpides vergonyes ni reticències— suport, finançament, ajuts, promoció. Suposa que no es deixa el llibre català al lliure joc d'un mercat que per defini-

ció està dominat per altres forces més potents. Reconèixer que, efectivament, alguna cosa es fa en aquest sentit, és alhora comprovar que allò que es fa és dramàticament insuficient: insuficient, en el cas del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i en els límits de la misèria en el cas de la Conselleria de Cultura valenciana. Uns premis i unes beques, no passen de tenir un simple valor simbòlic. Cal un suport a la difusió i a la lectura. Cal donar nom i presència als llibres i als autors —TV3 hi té una

greu responsabilitat, com la té TVE-Aitana i la tindrà la TVV—, caldria un suport financer fort, no simbòlic, a campanyes permanents de difusió. Caldria, simplement, una política conscient. Que no existeix.

Les publicacions privades, com aquesta revista, posem de la nostra part el que podem. El «Premi de lectors d'*El Temps*», per exemple, ha estat una manera eficaç d'incitar a la lectura (més de mil respostes van arribar en la convocatòria anterior). I la nostra «Secció de llibres» ha merescut ser premiada pel Gremi d'Editors. Mai, però, no podem suplicar, ni nosaltres ni ningú, les deficiències

d'una política cultural —d'una política nacional— tímida o inconsistent.

El llibre, evidentment, no és l'únic sector afectat. Pateix d'un mal semblant el teatre, on la intervenció pública es concentra —especialment al País Valencià— a invertir en alguns grans números de lluïment dubtós, i no a promoure la creació d'una àmplia xarxa bàsica de grups i de locals. El pateix el cinema, amb ajuts escassos a Barcelona i pràcticament nuls a València. I el pateix la música i la cançó, amb una presència en la ràdio i en la TV públiques poc més que testimonials.

Certament que totes les institucions al·ludides —Conselleries i Departaments, però també Diputacions i grans Ajuntaments— poden dir que sí que *fan*, que fan alguna cosa (i podran citar pressupostos i actuacions). El problema és si fan *prou*. Si realment tenen com a objectiu que la nostra cultura nacional siga una cultura normal, com les altres. Si són conscients de la situació real de subnormalitat de les amenaces i de les necessitats urgents. I si tenen voluntat d'actuar en conseqüència. □

